

(המשך מעמוד 17)

עגילה נבעה מכך, שכבר ביום השני גיבך דיון כי התבססותו על כוחות עצמי איים, שינועו מהחל ועד כלה בלא להודבק לאספקה שוטפת, אין לה כל אחיות ב מציאות, וכי אם לא יפתח במהרה כביש "אברעגליה", עלול מצבן של החטיבות שב"ע 2021 להיות בדי רע.

לכן, הפעמי דיון לפתע לחצים כבדים לפתוח מיד את הציר וי גרם לסדרת התקפות אשר בוצעו ללא תוכנית מספיק, בחיפזון וברשלנות. כולן נהרפו באכזריות כבדות, הכביש נשאר סגור, וקרב אביר עגייתה כולו שוכש ללא תיקוונה.

לחור לוע הארי

לקחים החשובים ביותר של מה"לך המיתלה" מצויים ברמה האופרטיבית, ונובעים לאכזר מצביאותה של דיון, לתוצאותיה ולהשלכותיה. אבל לפירסום זכה "קרב המיתלה" עצמו, אותו ניהלה חטיבת הצנחנים בתוך המעבר, אולי מפני שהיה זה קרב גבורה — כלומר, עקוב מסוג — אשר גם לוות בוויכוח פומבי (ראשון בסוגו) בין שרון לדיון, קרב זה היה גם כשלעצמו מאורע חשוב למדי, אבל לא לפני הגבורה והאכזריות, כמו כדוגמה ל"אורח לחמה שונה ומטעה בתכלית."

ביום ה-10, 31.10, שעה 12.00 נערך לויצאה, ממוגנתהדרכים לכוון מעבריהמיתלה טור ממונע, אשר אריאז שרון הציגו כ"סיוור" אבל יעודו האמיתי היה תפיסת המיתלה, וכן גם היה כנוי.

בראש הטור ניצבו תריסר וחלמים, ובהם שתי פלוגות של נח"ל מוצנח. ביניהם נמ"ר צאו שלוש טנקי האמכס, שהגיעו עד למיתלה. מאחריהם הסתדר טור משאיות שכלל שתי פלוגות נוספות, מרגמות 120 מ"מ, סוללת תותחים 25 ליטראות, ומש"איות אספקה.

מפקד הטור היה רס"ן מרדכי (מוטה) גור, אשר נמצא בזחלים השלישי. אחר הזחלים שמאחוריו נמצאו כ"אורחים" סגן מפקד ה"חטיבה, סא"ל יצחק (חקה) חופי, ועימו רס"ן אהרון דוידר.

במיתחם נשארו הגדוד המוצנח, בפיקוד רפאל (רפול) איתן, והמח"ט, סא"ל אריאל שרון.

מציבהרות היה מרומם. הכל סברו כי המעבר ריק, וכי אם אפילו ימצאו בו מצרים, די בהתערבות עליהם הישר כדי מה, ומייד יפוצו לכל רוח.

אולם מצרי המיתלה היו תפוסים בזכות ניכר, על-ידי שני גדודים מצריים מחטיבת חי"ר 2. כבר בליל הצניחה קיבלה החטיבה הוראת תזונה, ונעה מייד ממחנותיה בר שלופה, שליד התעלה, אל יעדה המתוכנן והמתורגל מראש — מעבר המיתלה. כמו בכל מקום אחר בסיני, עלה בידי דיון להפתיע לחלוטין את הפיקוד המצרי — אבל לא את תוכניות ההגנה של האויב. עוד טרם עלה השחר הראשון של קדש, נמצאה פלוגת החוד של גדוד 5 המצרי ממערב למיתלה פרק, כאשר שאר הגדוד מצטבר אליה, ונערך להגנה במיצר המור רחי של המעבר, הקרוי מיצר חישאן. בני מוצק של כ-20 ק"מ מערבה, נערך גדוד 6 במחצית המערבי, הוא מיצר המיתלה (אשר על שמו נותנים את כל כנותו של כל המעבר). בצהרי היום הראשון, 30.10, פתחו המצרים בהתקפות רגלים ומרגמות על הגדוד הי מוצנח ואו הופעל נגדם חיל-האוויר, אשר השמיד את רכבם וגם שיבש את הבש הנשק הכבד ואת הצבתו. בעיקבות התקפות אלה נוצר הרושם המוטעה שהמצרים נסוגו ושחמיצו ריק.

בשעה 12.30 סימן גור למ"מ המוביל, אריה כספי שיתחיל ב"תנועה. כעבור 20 דקות הגיע כספי למיצר חישאן, ונפתחה עליו אש כספי לא נעצר, לפי ההוראות, המי שרך לנוע הזאה, אז תוך המיצר ואל האש הכבדה והולכת. דקות מעטות לאחר-מכן היה הזחלם הי מוביל תקוע בצד, ורוכ אנשיו הררי גים או פצועים.

מפקד הכוח עצר לרגע במקומו, הורה לטנקים שלידו לירות לרכסים שבצדדים ואץ לחץ את כספי הדבר לא עלה בידו והוא המשיך לנוע בתוך המיצר המוכה ב"אש, עד שנעצר על-ידי משאית מצרית פגועה. וכל ישיבו קצפו ממנו, להימלט מן האש אשר גורתה מן הצדדים ומלמעלה. ברגע זה אצדה כליל השליטה על הי שדרה, מודרכים על-ידי הרפלקסים שניטעו במ, והדלירו הצנחנים את כל-ידיהם

קדימה, כאשר אנשיהם יורים לכל הכיוונים. היה זה מעשה-הטירוף, במקום לעצור במקומם, לחק את עצמם ואחרי-כך את חבריהם, וינקו הצניחנים אל תוך המעבר ההולך וצר. רק מחדר מצרי בתי-מוסכר לא הפך את המיצר מלכודת מוות לי כולם.

לאחר הקרב נמצאו במקום 12 תותחים ג"ט, כמה עשרות תל"דים, ומרגמות קלות ובינוניות. כל אלה לא הוצבו ולא הופעלו על-ידי המצרים.

התכודות המור המשוירין

ל הריציה קדימה הצטרפו גם שניים משלושת הטנקים, וכל וחלמים העור פיים, עם הסמח"ט. עוד רגע ושירת הי משאיות תיכנס גם היא לתוך התופת. ממש ברגע האחרון, בפתח המיצר, עצר אותה רס"ן דוידר. 10 דקות לאחר שנפתחה האש, היה הטור מפוצל לשלושה: מעבר למיצר נמצאו שני טנקים ושני וחלמים, ועימם הסמח"ט. במיצר עצמו נמצאו כמה וחלמים תקועים. הטנק השלישי ומפקד הי טור, בפתח המיצר נמצאו שאר היחידות וכל-הרכב.

כך, כמעט בירגע, התפורר הטור וחדל להיות יחידה לוחמת אחת. מכאן ואילך, עד רדת החשיכה הגואלת — אז עדיין היו המצרים, "חיילי יום" מובי הקים, והלילה היה שייך לצה"ל — נמשך מאמץ של יחידים ושל יחידות, כאשר כל מפקד עושה כמיטב יכולתו ופועל לפי מיטב הבנתו — בלא מ"אום מספיק עם האחרים — ולעיתים אף בניגוד להם. היה זה "קרב של חיילים" מלווה הרבה אומץ והקרבה, אך בלא הכוונה מרכזית אחת. על כך נוספה עוד אי-הבנתם המוחלטת של כל המפקדים במקום בכל הנוגע ל הפעלת שיריון וללחימה רכובה וממונע ל ליקוי זה התבטא, בין השאר, באי-הבנתם בכך, שמפני היעדר נשק ג"ט מספיק בידי המצרים, יכלו הטנקים לנוע בחופשיות בי תוך המיצר. כמה לחתמים אמיצים גם הצו את איזור המארב הולך ושוב עם וחלמים, גם את תכונות הארטילריה לא הכירו, ולא ידעו להפעילה בקרב. לכן, הניסיון להסתיע בה נכשל וגם גורם זה, אשר עמד לרשות הצנחנים וחסר לאויביהם, לא נוצל, על כל אלה אירעה, בשעה 16.00, התקפת האוויר הקטלנית שתוארה כאן קודם.

רק טיבם המעולה של הצנחנים כזוחלים עמד להם באותו קרב עקר, המזוהה בהתקפת-סרק אחת אחרי השנייה.

הצדקה ממשית אחת ויחידה תימצא לכל המפקדים, אשר השתתפו בקרב המיתלה: כולם היו אז מפקדים צעירים מאוד, חסרי ניסיון בלחימה ממש, מימיהם לא אומנו ל לחימה סדורה במיסגרות שלמעלה מפלוגה, ובשיתוף שיריון וארטילריה — וכולם היו מוצרים אופניים לצה"ל: היסטוריה צבאית לא למדו, ולכן מה שלא נתגסו בו בניסיון אישי, לא הכירו ולא ידעו.

מפקדים כצה"ל נוקקו לקרב זה כדי ללמוד אמיתיות עתיקות יומין וראשונה להן, שלחימה סכמטית, לפי הספר, תמיד משתלמת — אם רק בחרת את הספר הנכון ועידכנת את הסכימות הכלליות ב התאמה לתנאי המיתחים.

לחימה "מקורית", תוך זיכרון "ספר", או הפרתו, תמיד תגרוך ב"ישיבות", או תשיבום מחיר מיותר.

היה היה אריק?

שבניקה הבסיסית של תנועה אל מיצר אריה לא תהיה, קיימת עוד מימי הקדמונים, ומיסודה לא נשתנה מאז. ב"ינגוד ללחימה במישור פתוח, למשל, לא שינו אמצעי-הלחימה המודרניים את הי פרובלמטיקה הטקטית של התנועה במיצר באורח מהותי.

במיקרה הספציפי של המיתלה, היתה הי ערכות האויב במציאות עלובה כל-יך, עד שנקיטת הטכניקה האלמנטרית ביותר די היה בה לפתור את הבעיה מידי, וללא קשיים. אבל רק למחרת, מששבו הצנחנים ונכנסו למיצר נעו כבר על כל הכללים: סיוורים על הרסמים בצדדים, סיוור רגלי בערוץ, הרכב מאחור ובחיפוי, אבל הפעם היה המיצר ריק לחלוטין.

דברים דומים קרו לומר גם לגבי הנטייה להסתערות-ישיר, שאחרי כך הפכה כשיריון לאויאולוגיה, וחזיקה מעמד עד המיתלה מן אחרונת. מותר היה המיתלה מן הדאמיקצווי בשיקודיההעץ. בהי

תקלות, יש קודם כל להיחלק. אחר כך יש לחכין את התנובה בנחת ובסודיות, ולק אז, כעבור ההכנות, להסתער על האויב.

כל גיסיון רלבנטי של צה"ל, לפני קדש ואחריו, מוכת שה, "אישיות" תמיד משתלמת. לקח חשוב נוסף, שחזר והמחיש קרב המיתלה, נוגע למקומו של המפקד.

הקרב היה מפורק ומפורר בכל שלביו, מפני שלא נמצא במקום מפקד אחד לכל הכוחות. מוטה גור נמצא קדימה מדי, ולכן הסתבך בתוך המארב ולא יכול היה, טכנית, לפקד על כל היחידות ולנהל את כל הקרב. כל המגדים של החטיבה נמצאו גם הם באיזור המיצר (רפול, שנשאר מאחור, נשלח על-ידי שרון גם הוא קדימה, ל"ליעץ"), אבל, כעובדה, איש מהם לא השתלט על הקרב כולה, רוב כוחה של החטיבה — כלומר, בניכוי הכוחות ש הושמטו בתמד ובנחל — נשלח לקרב או נסחף לתוכו.

הצורך ההכרחי בנוכחותו של המח"ט, ובנמיית הפיקוד על ידיו היה כה ברור ובלוט, שאין להכין למה העדות שרון להישאר לבדו מאחור ולדת הוראות או עצות ב"אמצעות רצים או באדחוף.

קשה להטיל ספק בכך, שאילו היה שרון נע לפניו ומנהל אישית את הקרב, היה ביכולתו — ובנסיבות ההן, ביכולתו שלו בלבד — להפוך את המהומה המבולבלת והעקובה מדם לקרב מסודר ומאורגן. בכמה פירוטמים מוסברת הישארותו של שרון מאחור בחשש מפני השיריון המצרי, הי מאיים מצפון. זהו נימוק רציני, אבל בהח"ט לא מספיק. יכולתו של שרון להתייצב בפני השיריון המצרי היתה מתנית בכך שיהיה ערוך על הגבעות ובמיצר, ולא בשטח הפתוח שליד מולגה-הדרכים; והי כוח העיקרי שלו — כולל שלושת הטנקים היחידים ששרשטו — היה מסובך בקרב שבמיצר.

בקרב המיתלה מן שרון את עצמו יותר מדי אחרונה וכך שם חמורות. שרון עצמו למד, ככל הנראה, היטב את לקח, אבל לו היה הוא עצמו מציג כך את לקחיו מן הקרב הוה, ייתכן שכמה שגיאות דומות שעשו מפקדים אחרים במילחמות מאלחרות יותר היו נחסכות מעצמו.

דין נגד אריק

לק נכבד מפירסומה של פרשת הי מיתלה בא בעיקבות הוויכוח שבין דיון ושרון, בעניין עצם הכרחיותו של הי קרב.

דין טען כי שרון הפר את פקודתו הי מפורשת שלא ינעו לתפוס את המיתלה, וכי בנסיבות ההן היה הדבר מיותר לחלוטין. ליד היה לצנחנים שיישבו במקום, ליד המיתחים המקורי שלהם ליד מולגה-הדרכים, ואחרי-כך ינעו דרומה, לעבר ראס-סודר ושאראל-שייך, תוך עקיפת מעבר המיתלה.

שרון טען, לעומת זאת, כי מצפון איים עליו השיריון המצרי, וכי המיתחם ליד מולגה-הדרכים לא התאים לגודל של חטיבה, ונשלח על-ידי הנבעות שבפתח מעבר המיתלה, והשטח הפתוח והחשוף בו נמצא היה נוח במיוחד להתקפת שיריון. להתגורר נגד השיריון לא היו לשרון הכלים המתאימים.

הסיכון שבחישארות במיתחם זה היה גדול כד"כ, שהצויק ב"סיכון הכרוך בניסיון לתפוס את מעבר המיתלה.

אחרי המיתחמה נתמנה האלוף חיים ל"ס קוב כחוקר, ומימצאי הובאו לידיעתו בך גוריון. בך גוריון קיבל למעשה את דעתו של אריק שרון. (הדבר העכיר את היחסים בין אריק ודין למשך זמן רב.) אין ספק שבוויכוח זה צדק אריק. מהלך המיתלה כולה היה, אמנם, מיותר ומוק — אך מכיוון שנעשה, לא היה מנוס מהפיסת מעבר המיתלה, לשם הבטחת החטיבה הי פרשה זו עוררה את הבעיה הי עקרונית של הפרת-פיקודה מצד אריק שרון — בצורה הדומה כי מורה רבה למאורעות מיתחמת יום הכיפורים. במיבצע קדש לא היתה זאת הפרת הפקודה היחידה, וכפי שעוד יסתבר לנו בהמשך, היתה מפרה-פקודה העיקרי אלוף פיקוד הדרום, אסף שימחוני, שהפר את תוכניתו ואת הוראותיו של הי רמטכ"ל משה דיון.

(הפרק הבא בסידרה: קרב אבירעגליה — הביזיון החמור ביותר.)

(המשך מעמוד 15)

ושהיה מארח את צור וספיר בארה"ב, לשם יריד. ברמן היה היחיד שקנה יהלומים מלוטשים מחברת פיתוח, בניגוד להנחיית מבקר-המדינה.

ספיר הפעיל

את השפעתו

ח שך ארבע שעות רצופות העלה הצור את שמו שדי היה בו לחקירה מקיפה מ"צד המישטרה. וכל העת ישב ספיר ואישו על ידיו, ועשה עצמו מגמנם. משישים הצור, אמר ספיר מישפט אחד: כבר חצי שנה אני חושב שחצור לא מתאים לתפ"קיד (שבוע קודם-לכן שיבט ספיר את הצור בפני ראשי-מישרדו בכל פה, וניסה לשכנעו לא להתפטר).

שרהאוצר לוי אשכול קטע את דברי ספיר, אמר כי הוא מכיר את הצור היטב, וביקש כי הצור יכין דו"ח ומסרנו ל"אשכול, ואו תיבדקנה האשמותיו. ביום המחרת גישה הצור לבוא למישרד המפקח על היהלומים ולגשת לכתבת הי דו"ח שביקשה ועדת-השרים. הוא גילה כי מונעים ממנו כניסה למישרדו, ולא נותנים לו גישה לתיקים להם היה זקוק להכנת הדו"ח.

כאשר נלחץ צור אל הקיר לסיבת הי הפקדות, מפעלים מקורביו את טענה כי למד מנגיד בנק ישראל משה זנבר, שי הפקיד 30 מיליון מרק מיתרות-המבטח של ישראל בבנק ארץ-ישראל-הסיני. מה שמתר לזנבר — מותר גם לצור, ה"הבדל הוא, כי זנבר הוא שליט כלי-כוח על כספי בנק ישראל, ואילו צור לא יכול היה להעביר לבדו כספים בסכומים כאלה. כאשר הצהיר צור כי אחרי המלחמה היה עסוק ולא התפנה לעקוב אחר העברות הכספיים, היה הדבר בבהינת תקיעת סכין בגבו של אחד מנאמניו האחרונים, אשה אשר שירתה אותו משך 20 שנה בכל ליבה ומוחה — ועתה בגד בה צור: לובה שיגנר, קודם סגן-המנכ"ל של צור במישי-רד-המיסטריות-העשייה, ועתה החשבת הי כללית שלו בחברה לישראל.

לובה היתה ידידה אישית של צור שנים רבות, הלכה עמו בכל, והוא גמל לה עמואלות-בתפקיד. הוא לקחה עמו לחברה לישראל, והנה, בחברות מקובל כי על כל שיק מופיעות שתי חתימות: של המנכ"ל ושל החשב. כאשר מודיע צור כי היה טרוד מכדי לעקוב אחר ההעברות לטיבור רוננבאום, פירושו הדבר כי החשבת הי כללית לובה שיגנר אחראית לה. וזהי שיפלות, מצד אדם שעבר כה לרבה ע"ה החשבת הכללית בתפקיד הקודם ומחוצה לו, והמקיים עמו ידידות עזה בחיים ה"פרטיים.

החוקרים הם

גם האשמים

ל ובה שיגנר, שהיתה פעם האשה היפה ביותר במישרד-המיסטריות-העשייה, פיקחת דייה כדי לצאת מן המלכודת שטמן לה צור.

אולם האחראים להשקעות בישראל, היי בים לתמזה למראה הרכב המבוקים והי חוקרים את פרשת צור: מועצת המנהלים של החברה לישראל מינתה שלושה אנשי שים לחקירת המעשה: משה בנו גיטר, גיבור אישור-הידרה לנגיד בנק ישראל; יעקב ברוך, מנכ"ל השופרסל, וברוך יקר, תיאלי מבנק לאומי. שלושתם היו כל העת חברי ההנהלה המצומצמת של החברה לישראל, והאחריות לכל מעשה ומעשה נופלת בראש-זרואשונה עליהם. הם מן האשמים, ואילו עליהם הוטל גם לחקור מי אשם!

פרשת התבכותם של טיבור רוננבאום ומיכאל צור היא רק התחלה של חשיפה כללית במשך. עובדה שנוגדת רק עתה היא, כי טולל בונה הסתבכה בחברות הוואדוניות של רוננבאום בחמישה מיליון דולר לערך. מנכ"ל טולל-בונה צבי רכטר היה שותפו של רוננבאום מטעם מפד"ל של חברות רבות שהקימה מפא"י עם הבנק של טיבור.

ברור כי צבי רכטר יעשה הכל — על חשבון חברת טולל בונה — כדי לעזור לטיבור, וישקיע בו כחמישה מיליון דולר, שרובם אבודים. אם על כספי החברה לישראל נאמר כי אלה הם כספי משקי עים פרטיים, הרי כספי טולל בונה הם כספי חברי הסתדרות.

טולל בונה טרם פירסמה את מאונה לשנת 1973. אולי מפני שאינה יודעת כיצד להסביר את ההשקעות בחברות הוואדוניות.